

ПРО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ ІЗ ВРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ СПОСОБІВ МИСЛЕННЯ ЛЮДИНИ

© Гончарова В.О., 2015

Сьогодні дійсно Україна має серйозні проблеми щодо формування та розвитку інноваційної інфраструктури. Дані проблеми полягають не лише в відсутності фінансування її формування, а, саме головне, в деградації людського капіталу. Нажаль, треба мати на увазі той факт, що за останні 20 із лишком років в Україні деградували всі складові останнього. Тому перед нашою країною постають складні завдання, рішення та виконання яких необхідно вести паралельно. Нам прийдеться водночас займатися як організаційними моментами формування та розвитку інноваційної інфраструктури, так і формуванням людського капіталу.

У той час як ще з кінця 90-х років минулого століття широке поширення в західній, зокрема вітчизняній науці, отримав термін «економіка знань» або «економіка, що заснована на знаннях», у нас вже відбувалася деградація людського капіталу. Тому, ще раз зазначимо, що на сьогодні деградували всі складові людського капіталу. І ця деградація відбувалася впродовж 20 з лишком років. Таким чином сьогодні розвинені країни світу в своїй більшості сформували економіку знань. Найбільшою мірою вона характерна для найрозвиненіших країн світу, таких як США, Німеччина, Великобританія, Республіка Корея й Японія.

Звертаючись до останніх публікацій [1, 2, 3], слід зазначити, що як теоретики, так і практики розглядають економіку знань із тих позицій, що тільки вона в сучасних умовах може бути конкурентоспроможною. З цим важко не погодитися.

Узагалі вважається, що «економіка знань – вищий етап розвитку постіндустріальної та інноваційної економіки» [4]. Даний новий тип економіки відрізняється від попередніх йому тим, що ріст і розвиток всієї господарської системи забезпечуються відтепер вже не стільки зовнішніми, скільки внутрішніми, нематеріальними факторами, найважливішими з яких виступають знання та людський капітал. І ті країни, які прийняли цей факт як керівництво до дії, сьогодні процвітають, а інші фактично змушені платити власникам нових технологій інтелектуальну ренту за рахунок заниження ціни праці своїх громадян, за рахунок експлуатації своїх природних ресурсів.

Але повернемося до проблеми формування економіки знань. Хоча дані відповідних рейтингів свідчать, що ніякої проблеми не існує. Так, Україна за підсумками 2012 року увійшла в сотню країн за Індексом Економіки знань, при цьому зайняла 56 місце серед 146 країн у рейтингу Індексу економіки знань-2012, в основному завдяки тому, що країна має високі показники за освітою та підготовленістю громадян (21 місце в рейтингу) [3].

Але є й інші «досягнення». Так, результати останнього зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) швидше за все зможуть розбурхати свідомість навіть самої байдужої людини в Україні. «Так, із математики найбільша кількість абітурієнтів (6,97%) змогли набрати за виконаний тест тільки 7 балів із 56 можливих. Усього 47 абітурієнтів, написавши тест із математики, набрали 56 балів. А це – 0,03% від кількості здавали даний тест (135770)... Тільки 7 учасників зовнішнього оцінювання з української мови та літератури отримали 107 максимально можливих балів за цей тест. А здавали його майже 300 тис. чол. Кожен 13-й абітурієнт замість короткої письмової роботи здав чистий бланк...»[5].

На нашу думку, з урахуванням результатів ЗНО-2014, менш ніж через одне покоління вже не будуть обговорюватися так актуальні сьогодні теми. Тобто не буде й мови а ні про формування інноваційної інфраструктури, а ні про формування людського капіталу, а ні про взагалі формування економіки знань, тому що просто ні з чого та ніз ким буде щось формувати. Як кажуть: «Деградація очевидна».

Дійсно, сьогодні вчені побоюються того, що у XXI сторіччі може восторжествувати кліпове мислення[6]. Про даний спосіб мислення вперше заговорили в середині 90-х років минулого

століття. Справа в тому, що швидкість подій в реальному світі настільки велика, що практично неможливо витягнути з них сенс. Тому життя «кліповіка» нагадує відеокліп: людина сприймає світ не цілісно, а як послідовність майже не пов'язаних між собою подій. Таким чином, у людини з кліповим мисленням сприйняття інформації поверхневе, неглибоке.

Крім поверхневого сприйняття інформації «кліповіки» від «понятійщиків» відрізняються швидкістю прийняття рішень. Як вже зрозуміли швидкість тут на користь кліпового способу, при цьому якість результату залежить від правильного застосування інтуїції.

Більшість дослідників даного явища стверджують, що кліпове мислення – це не гарно й не погано. Нам усім необхідно сприймати даний спосіб мислення як черговий етап еволюції та до нього необхідно пристосуватися.

Проведені на сьогоднішній день експерименти показали, що 8 із 10 осіб – люди із кліповим мисленням. При цьому випадково чи ні, але всі «кліповіки» виявилися молодими людьми, а решта – люди пенсійного віку, які володіють так званим понятійним мисленням. Таким чином, наша реальність така, що більшість із нас «хворіє» кліповим мисленням.

Протилежним до розглянутого мислення є критичне. Воно навпаки допомагає своєму володарю застосувати зважений підхід до будь-яких тверджень. Зокрема людині, яка володіє критичним мисленням, притаманне вміння не приймати нічого на віру без доказів. Таким чином володар даного способу мислення, на відміну від «кліповіка», вмінє відокремлювати головне, аналізувати та на основі аналізу приймати рішення. Останнє свідчить про наявність так званого «тривалого» мислення.

Але тут слід зазначити, що навіть при умові мотивації людини-кліповіка до критичного мислення, а разом із тим застосування напрямів взаємодії даних сучасних способів мислення, все ж таки цього не достатньо для виправлення ситуації щодо формування людського капіталу зокрема та економіки знань взагалі. Тому що для формування останньої необхідне інноваційне мислення, основою якого є так зване креативне мислення. А останнє критичним не може бути, тому що при даному способі мислення розумові процеси залишаються неусвідомленими, а значить їх автор не може до кінця їх проаналізувати.

Таким чином ми можемо підвести підсумки. Так, для формування економіки знань у сучасних умовах необхідно розвивати інноваційне мислення, але воно повинно бути ланкою ланцюжка сучасних способів мислення людини. Тобто, необхідна взаємодія кліпового, критичного та креативного мислення, підґрунтям яких повинно стати так зване понятійне мислення.

1. Сегодня Украине нужна экономика знаний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukr.lb.ua/news/2014/09/12/279159_segodnya_ukraine_nuzhna_ekonomika.html.

2. Украине нужно переходить к экономике знаний – эксперт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.liga.net/economics/2014/6/17/news/38971.htm>.

3. Дробович А. Украина вошла в сотню стран по Индексу Экономики знаний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nagolos.com.ua/ru/news/9427-ukraina-voshla-v-sotnyu-stran-po-indeksu-ekonomiki-znaniy>.

4. Сербиновский Б.Ю. О содержании терминов «инновационная экономика», «новая экономика» и «экономика знаний» [Електронний ресурс] / Научный журнал КубГАУ. – 2010. – № 61 (07). – Режим доступу: <http://ej.kubagro.ru/2010/07/pdf/11.pdf>.

5. Ликарчук И. Пора кричат SOS! [Електронний ресурс] / Газета «Зеркало недели. Украина». – 2014. – № 28. – Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua/EDUCATION/pora-krichat-sos-.html>.

6. Косенко А. Чем опасен клиповое мышление и как с ним бороться [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lookatme.ru/mag/how-to/inspiration-howitworks/207449-clip>.